

Ob 20. letnici njegove smrti

Non multa, sed multum

STANISLAV JUŽNIČ
MARIJAN PROSEN

Fran Dominko
v slovenski astronomiji

Njegov prispevek zgodovini naravoslovja
Ustanovitelj
Astronomsko-geofizikalnega observatorija
v Ljubljani
Prvi profesor astronomije
na Univerzi v Ljubljani

Uvodne misli

Profesor Fran (Franjo) Dominko (1903–1987) — nestor slovenskih astronomov, postaja vse bolj legenda naše astronomije. Bil je prvi, ki je pripeljal slovensko astronomijo iz provincialnosti in samovšečne poljudnosti na visoko evropsko primerljivo strokovno raven in hkrati v univerzitetno okolje.

Kot prvi profesor astronomije na Univerzi v Ljubljani je vpeljal astronomijo za obvezen predmet pri študiju na matematični in fizikalni smeri na tedanji filozofski fakulteti ljubljanske univerze. Vzgojil je visoko izobražene slovenske astronome, ki uspešno delujejo, učijo, raziskujejo in posredujejo astronomske vsebine mlajšim generacijam.

Zgradil je ljubljanski Astronomsko-geofizikalni observatorij na Golovcu in sploh poskrbel za razmah naše današnje astronomije.

Pomembno je zaznamoval slovenski kulturni prostor tudi na področju popularizacije astronomije in zgodovine slovenskega naravoslovja.

Tu piševa o njegovem življenju in delu, predvsem pa o njegovih dosežkih na Slovenskem. Vzporedno v drobnem tisku poveva še veliko drugih zanimivosti, ki utegnejo marsikoga pritegniti; gre za del naše narodne zgodovine, česar ne gre pozabiti.

Prva predstavitev življenja in dela prof. Dominka je bila prikazana 19. 10. 2006 na 12. slovenskem festivalu znanosti¹.

Avtorja

¹ Marijan Prosen, *Tri osebnosti, povezane z našo astronomijo: Perlah, Vega in Dominko* – predavanje v okviru vsebine *Zanimivosti iz astronomije*; 12. slovenski festival znanosti z mednarodno udeležbo, 19. 10. 2006, 9.00–10.00, dvorana M3, Cankarjev dom, Ljubljana.

... Publikacija odkriva zasebno in profesionalno življenje prof. Dominka v povezavi z drugimi, ki so mu omogočili profesionalno pot. Smiselna je tudi predstavitev osebnosti, povezanih s fiziko, matematiko in astronomijo, ki so bili njegovi predhodniki ali pa so delovali istočasno z njim. Tako lahko spoznamo naše velikane pred 20. stoletjem, ki jih je kar precej. Delo je izredno zanimivo in lahko berljivo. Upam, da bo pritegnilo širše množice bralcev in vzpodbudilo izdajo še kakšnih podobnih del o naših pomembnih strokovnjakih iz različnih delovnih področij ...

Nevenka Sreš

... Življenje in delo prof. Dominka je opisano z občutkom za čas in družbena dogajanja, ki so vplivala na njegovo znanstveno pot. Ob opisu njegovega strokovnega in organizacijskega dela, posebno pri gradnji AGO, zvedemo o njegovi plemeniti človeški naravi in nenehnemu prizadevanju približati astronomijo ne samo študentom, ampak tudi vsem ljubiteljem naravoslovja. Branje knjige je prijetno in ne zahteva posebnega predznanja. Življenje in delo prof. Dominka, ki je predstavljeno v knjigi, je lahko vzor vsakemu mlademu človeku, ki se podaja na pot naravoslovja ...

Mag. Karel Šmigoc

Vsebina

Uvodne misli	5
I.	
Mladost v Komnu in srednješolska letana Dunaju in v Gorici	9
II.	
Študij in delov Bologni	13
III.	
Beograjsko obdobje	16
IV.	
Ljubljanskih 40 let, prvi profesor astronomijena Univerzi v Ljubljani.	19
Kratek oris slovenske astronomije v letih 1920–1950	21
V.	
Gradnja Astronomsko-geofizikalnega observatorija na Golovcu	24
VI.	
Publicistično deloin druge dejavnosti	29
VII.	
Smrt pomembnega moža	41
Literatura	42
Povzetek	44
Abstract, Fran Dominko and Slovenian Astronomy	46

I.

Mladost v Komnu in srednješolska leta na Dunaju in v Gorici

Profesor Fran Dominko se je rodil 26. 7. 1903 v Vodnjanu pri Pulju v Istri (v tistem času Avstro-Ogrska), kjer je takrat njegov oče služboval. Bil je najstarejši otrok Frana, sodnika iz Bilja pri Novi Gorici, in Caterine Bregato z otoka Cresa. Bil je torej Primorec širokih pogledov od glave do pete s primesmi ostre kraške burje. Dominki še dandanes živijo v Biljah.

Prva mladostna leta je preživel v Komnu. Po srednji šoli v Gorici in na Dunaju je maturiral v Gorici leta 1921. Zaradi razpada Avstro-Ogrske ni mogel opraviti dunajske mature in se je zato vrnil po zrelostni izpit v Gorico. Ni mu bilo žal, saj je prav Gorica v tistem času, skoraj stoletje po dveletnem obisku Augustina Cauchyja, doživljala pravi preporod v znanosti.

Gorica je imela dveletno, leta 1871/72 triletno učiteljsiše, ki je bilo leta 1875/76 preseljeno v Koper. Leta 1870 so odprli štiriletna učiteljsiša v Ljubljani, Mariboru, Celovcu in v Kopru; koprsko so leta 1909 preselili v Gorico. Med letoma 1873–1875 je Lavtar² služboval na ženskem učiteljsišču v Gorici. Takoj po prihodu v Gorico je v zanimivi raziskavi v veliki meri povzel Cauchyjeve ideje o vrtincih in etru. Žal dela v začrtani smeri kljub obljubam ni nadaljeval. Razvil se je predvsem v pomembnega teoretika pouka in je vplival na razstavo učil v Gorici, kjer so leta 1875 med drugim postavili na ogled tudi telurij³ za ponazoritev različnih osvetlitvenih

² Luka Lavtar (1846 Železniki na Gorenjskem–1915).

³ Slovenski učitelj, 1875, 328.

pogojev na Zemlji med njenim letnim kroženjem okrog Sonca. Sodelovali so predvsem osnovnošolski učitelji in nadzorniki. V pedagoški publikaciji, izdani leta 1885 ob razstavi učil v Gorici, so omenjena tudi domača profesorja kemije in mineralogije, Motz in Anton Fras.⁴

Več pomembnih naravoslovcev je poučevalo v Gorici kmalu po Cauchyjevi smrti. Med letoma 1871–1904 je fiziko na goriški realki prevzel Čebular, prirodoslovje pa Fran Erjavec od leta 1871 do poslednjih dni. Čebular je začel poslušati predavanja matematike in fizike pri Poljancu Simonu Šubicu in nekdanjem ljubljanskem profesorju Karlu Hummlu na Graški univerzi (1866). Študij je dopolnil na Dunaju (1870) pri Korošču Jožefu Stefanu in Čehu J. Loschmidtu. Doktoriral je leta 1871. Čebularjev letnik je bil ravno vmes med starejšim Boltzmannovim in mlajšim Lavtarjevim.

Ob Erjavčevi pomoči je Čebular dopolnil terminologijo Mateja Cigaleta in Karla Dežmana iz leta 1880 z novimi fizikalnimi izrazi. Koval jih je kar ob pomoči bolj dodelanega hrvaškega izrazoslovja na odličnih temeljih, ki sta mu jih vgradila fizika S. Šubic in J. Stefan. Tako je nemški *Kohäsion* poslovenil v zveznost; žal se domislica ni prijela, saj smo raje sprejeli tujko. Svoja dognanja je priobčil leta 1882/83 v goriški *Fiziki za nižje gimnazije, realke in učiteljišča*, ki jo je Lavtar označil kot »spremenjenega in olajšanega Krista«. V Čebularjevi *Fiziki* najdemo analogijo med zvokom in svetlobo. Kakor M. Samec (1871), tudi Čebular ni poudaril Cauchyjeve transverzalne narave svetlobnega valovanja. Čebularja niso zanimali Cauchyjevi vrtinci molekul, ki so leta 1873 tako navdušili Lavtarja. Za razliko od mnogih tedanjih in poznejših piscev, je Čebular raje pisal o magnetih molekul brez Cauchyjeve in Ampèrove teorije električnih krožnih tokov v molekulah.

Najpomembnejši Cauchyjev dedič med goriškimi fiziki je bil Čebularjev leto dni mlajši vrstnik Anton Šantel.⁵ Tri desetletja in pol sta vodila pouk fizike na realki in gimnaziji. Šantel je bil rojen v slovenski družini kajzarjev v Pesnici pri Lučanah na Kozjaku. Od leta 1865 je študiral matematiko in fiziko v Gradcu pri Hummlu in Töplerju. Anton Šantel je med študijem fizike v Gradcu stanoval v hiši Aigentlerjevih. Zagledal se je v najstarejšo hči Avgusto (Gusti) in si jo izprosil za življenjsko družico. Gusti, njeni otroci Henrika, Avgusta in Saša Šantel ter materin stric Tominc so bili

⁴ Informacija profesorja Staneta Okoliša, 10. 10. 1998.

⁵ Anton Šantel (1845 Pesnica na Štajerskem–1920 Gorica).

II.

Študij in delo v Bologni

V letih 1927–1930 je bil F. Dominko predsednik slovenskega dijaškega društva Adrija v Gorici. V Bologni je študiral fiziko in doktoriral leta 1929 z zlato kolajno fizika Augusta Righija, zagotovo najpomembnejšega bolonjskega fizika Dominkovih mladih let. Po doktoratu je bil do leta 1931 pomočnik na astronomskem inštitutu v Bologni.

Tamkajšnji Astronomski observatorij je vodil Tržačan Horn d'Arturo Guido (1879–1967), ki je doktoriral leta 1902 na Dunaju. Med letoma 1904–1907 je delal kot astronom v Trstu, v letih 1911–1912 in 1921–1945 pa v Bologni, kjer je leta 1931 ustanovil revijo Coelum.

A. Righi (1850–1920) je prvi opisal naelektritev elektrostatičnega generatorja s tekočim trakom, ko je leta 1890 priredil starejšo William Thomsonovo (Kelvinovo) idejo o generatorju na nabite kapljice vode. Righijevo delo je bilo dobro znano tudi med Slovenci. Naši predniki so lahko prebirali razlago novih poskusov kranjskega profesorja Čadeža, prednika številnih sodobnih fizikov in astronomov Čadežev, ki se je pozneje izkazala za netočno: »V najzadnjem času se je odkrila celo neka četrta vrsta žarkov, ki jih neprestano izžariva radij. Obstajajo namreč iz atomov, ki se popolnoma ujemajo z α -delci, razlikujejo se le v tem, da niso pozitivno električni kakor α -delci, ampak negativno. Kakovi so njihovi učinki, pokaže stoprav prihodnost«. ¹⁷ Poznejše raziskave niso

¹⁷ Čadež, 1908, 39, 33, 35

III.

Beograjsko obdobje

Kljub italijanski materi se je Dominko v Bologni čutil Slovenca, saj je bil predsednik slovenskega dijaškega društva Adria. Po treh asistentskih letih na astronomskem inštitutu v Bologni se je zaradi vedno večjega fašističnega pritiska na zavedne Slovence skupaj z ženo Vero, rojeno Primožič, umaknil (1932) v Jugoslavijo, in sicer na Astronomski observatorij v Beograd na hribu Veliki Vračar, pozneje imenovan Zvezdara. Tam je sodeloval pri različnih računskih nalogah za vsakoletne revije, kot sta bila npr. beograjska *Annuaire astronomique* za leta 1929–1934 s srednjimi in navideznimi legami 189 zvezd, ki niso bile navedene v drugih petih svetovnih almanahih, in *Godišnjak našeg neba*, kjer je v letih 1934–1938 objavljaj strokovne članke. *Godišnjak našeg neba* je izhajal med letoma 1930–1941 in 1950–1952 kot glasilo Astronomskega observatorija, sprva pod vodstvom dr. Vojislava Miškovića.

F. Dominko je bil je med ustanovitelji Jugoslovanskega astronomskega društva in (1935–1940) tudi sourednik poljudnoznanstvene revije *Saturn*, ki jo je ustanovil prvi predsednik Astronomskega društva Rudjer Bošković, Djordje Nikolić (1908–1971). Podobno kot prej v Bologni, je Dominko tudi v Beogradu delal v službi točnega časa in dolžine, vendar tokrat kot vodja, od leta 1935 skupaj s Perom M. Djurkovićem (1903–1987). Računal je tudi tire malih planetov za drugo tamkajšnjo službo, ki jo je vodil Milorad Protić, poznejši direktor Astronomskega observatorija v Beogradu. Poleg proučevanja nebesnih teles je Dominka začela zanimati še zgodovina njihovega odkrivanja, kar so beograjski astronomi že tedaj solidno raziskovali.

Med letoma 1909 in 1955, po »politični upokojitvi« Milana Nedeljковиća (1857–1950) leta 1924, je bil najpomembnejši beograjski profesor astronomije Milutin Milanković, raziskovalec podnebja, predavatelj nebesne mehanike in zgodovine astronomije. Napisal je odlično knjigo Zgodovina astronomije, ki jo imamo tudi v slovenskem prevodu (SKZ, Ljubljana 1951).

Žal se je Dominko zameril takratnemu direktorju beograjskega astronomskega observatorija Vojislavu V. Miškoviću (1892–1976). Zato je po letu 1938 moral za ljubi kruhek prevzeti suplentska predavanja kot srednješolski profesor matematike, fizike in kemije na Peti moški beograjski gimnaziji.

Mišković je bil dobro desetletje starejši od Dominka in je doktoriral v Beogradu leta 1924. Delal je kot astronom na observatorijih v Nici in Marseillesu, dokler ni leta 1925 postal upravnik Astronomskega observatorija v Beogradu. Leta 1927 je začel predavati tudi uporabno in teoretsko astronomijo na Beograjski univerzi.

Jeseni 1941 so Dominka gestapovci aretirali in za nekaj mesecev odpeljali v Banjico zaradi domnevne pomoči prijatelju, ki je bil lastnik radijske postaje. Ko je prišel iz zapora, je ostal brez službe. Pridružil se je ilegalni antifašistični skupini Primorcev in Istranov, ki so jo sestavljali člani organizacije TIGR, živeči v Srbiji. Po osvoboditvi Beograda 20. 10. 1944 so se priključili osvobodilni fronti. Slovence je zbiral za Sremsko fronto. Sam se je priključil 5. Slovenskemu bataljonu v Krajiški in Prvi proletarski diviziji, pozneje pa se je boril skupaj z italijanskimi partizani v brigadi Italia.

Dne 2. 5. 1945 je Mišković postal tajnik Srbske akademije znanosti, ki se je počasi prilagajala novemu režimu in je 22. 2. 1959 v svoje vrste sprejela tudi Slovence Edvarda Kardelja. Mišković se je kot predvojni akademik spremembam nekoliko upiral, vendar so se razmere počasi obračale v Dominkov prid.

Leta 1946 je astronom Milorad Protić (1910–2001) Dominka povabil nazaj na beograjski astronomski observatorij, kjer je bil Dominko najprej astronomski opazovalec, leta 1947 pa postal znanstveni sodelavec observatorija. V tem času se je precej ukvarjal tudi z astrofiziko in prišel v stik z vrhovi svetovne astronomije, saj je bil Protić priznan

IV.

Ljubljanskih 40 let, prvi profesor astronomije na Univerzi v Ljubljani

Dne 1. 3. 1948 je univerzitetni redni prof. fizike Anton Peterlin (1908–1993) povabil F. Dominka na mesto izrednega profesorja na pravkar ustanovljeni katedri za astronomijo ljubljanske univerze. Dominko

Fran Dominko
(1903–1987)

je bil namreč tisti čas daleč najvidnejši dosegljivi astronom slovenskega rodu. Vabilu se je odzval, prišel v Ljubljano, kjer je ostal do konca svojega življenja. V Ljubljani je nato kar četrto stoletje predaval astronomijo študentom matematike, fizike in astronomije ter delno tudi meteorologije in geografije. Njegova predavanja so obsegala: splošno astronomijo, sferno astronomijo in astrofizikalne metode s poglobljenimi dodatki (za astronome) iz sferne in teoretične astronomije ter izbrana poglavja iz pozicijske astronomije s seminarjem.

Pri svojih predavanjih se je prof. Dominko naslanjal tako na zahodne kakor tudi vzhodne, predvsem ruske vire.

*V okviru **splošne astronomije** je predaval (tu in pozneje navajamo le bistvene vsebine, ne gremo v potankosti) osnove astronomije: optični daljnogledi, temeljna orientacija na zvezdnem nebu, sferna geometrija, nebesni koordinatni sistemi s pretvorbami koordinat iz enega v drug sistem, navidezno dnevno in letno gibanje Sonca, letni časi, čas (zelo obširno), Sonce, Luna, Zemlja, mrki, Osončje (planeti,*

V.

Gradnja Astronomsko- geofizikalnega observatorija na Golovcu

Ko je profesor Dominko prišel v Ljubljano, je tu v bistvu našel »astronomsko puščavo« - nemogoče razmere za resno astronomsko delo. Tu ni bilo ne ljudi, ne prostorov, ne opreme, ne literature, tj. znanja za profesionalno delo v astronomiji. Glede opazovalne opreme so imeli Ljubljjančani sicer nekaj ljubiteljskih daljnogledov, s katerimi je bilo mogoče le občudujoče opazovati nebesna telesa in pojave. Pridobiti je bilo treba občutno boljše daljnogledde, s katerimi je bilo mogoče izmeriti določene astronomske parametre, pridobiti je bilo torej treba namenske opazovalne oziroma merilne astronomske inštrumente.

Na račun reparacij so Ljubljjančani dobili nekaj najnujnejše astronomske opreme iz Beograda. Tako je Dominko začel leta 1952 načrtovati astronomsko opazovalnico, sprva še na Šišenskem hribu. Dve leti pozneje pa je začel načrtovati skupno postajo s seizmologi, saj je vojska aprila 1953 zapustila postojanke na Golovcu. Dela se je lotil z vso vnemo in tako polagoma postavil na noge sodobno ljubljansko oziroma slovensko astronomijo.

Po načrtih dipl. inž. Franca Vrhovnika²⁹ so leta 1954 začeli z

²⁹ F. Vrhovnik je napisal tudi nekaj poljudnih člankov iz astronomije, npr. *Kako daleč je do zvezd*, *Razori* 1 (1933), št. 4, str. 105–106 in *Rimska cesta*, *Razori* 3 (1934/35), št. 1, str. 15–20; za AGO pa je narisal krasno zvezdno karto, ki je krasila predstojnikovo pisarno.

Gradnja Astronomsko-geofizikalnega observatorija na Golovcu

gradbenimi deli za observatorij na Golovcu. Istega leta so zaposlili asistenta fizika Vladimirja Ribariča. Prizidek k obstoječi stavbi so dokončali leta 1956, kapnico in seizmično klet pa v prvi polovici leta 1958, ko so 1. 3. 1958 zaposlili še asistentko matematičarko Pavlo Ranzinger. Glavna stavba Astronomsko-geofizikalnega observatorija (AGO) je bila

Astronomsko-geofizikalni observatorij na hribu Golovec nad Ljubljano – pogled z letala in iz bližine (okoli 1960).

ter Godišnjak našeg neba (1934–1938) v Srbiji, Proteus, Obzornik za matematiko in fiziko, Delo, Naše razglede, Goriška srečanja itn.

Dominko je bil velik ljubitelj in zbiralec knjig, seveda posebej v svojih stroki. Pogosto ga je bilo videti v inozemskem oddelku Državne založbe Slovenije na Ajdovščini, kjer je iz velikih modrih zvezkov naročal primerne ruske knjige. Ob srečanjih je bilo pogosto možno z njim modrovati, posebno če si poznal njegove domiselne predgovore posameznim številkam *Zbornika za zgodovino znanosti in tehnike*. Škoda, da se je končala še ne tri desetletja dolga pot te revije. Dominku bi bilo gotovo žal, saj si je revijo večkrat predstavljal kot uvod v ustanovitev katedre za zgodovino znanosti ali naravoslovja pri ljubljanski univerzi. To je šlo po zlu in danes po katedri niti ne diši več, sama revija pa je bila bojda ukinjena zato, ker je pri njenem izdajatelju zmanjkalo denarja. Seveda je kristalno jasno, da je revijo te vrste zelo lahko ukiniti, desetletje Dominkovega truda pa je bilo treba, da jo je postavil na noge.

V *Zborniku za zgodovino naravoslovja in tehnike* (zvezek 2, SM, Ljubljana 1974) v uvodni besedi o prispevkih, povezanih z astronomijo, med drugim piše:

... Razprava V. Murka o slovenskih astronomih iz prejšnjih stoletij predstavlja že skoraj izdelan načrt raziskav samo iz enega strokovnega področja. Kot »astronomi« so seveda mišljeni kulturni delavci, ki so se v duhu dobe bolj ukvarjali z astrologijo. Seznaniti se je treba najprej z njihovimi deli, ki jih zvečine ni v naših knjižnicah, ovrednotiti jih s stališča dobe, v kateri so nastala in vsaj v nekaterih primerih pa še določiti njihovo mesto v razvoju splošne evropske kulture. To nalogo narekuje predvsem osebnost Hermana Koroškega iz XII. stoletja, katerega štejejo med kulturne delavce, ki so s prevajanjem arabskih tekstov tedanjo še zaostalo Evropo seznanili z vsebino starejših filozofskih in naravoslovnih del, ter tako omogočili nastanek in postopno izgraditev samostojne evropske miselnosti in kulture ...

... Razprava M. Matičetova o ljudskih imenih planetov in zvezd sodi v Zbornik, ker prikazuje del ljudske dejavnosti na enem področju naravoslovja. Maloštevilni so narodi v Evropi s tolikšnim še živim bogastvom v astronomski terminologiji: ustvarjal ga je neznani mali človek. Dolžnost naša je, da ga ohranimo in ga izkopljemo iz napol pozabljenega ...

In nadalje med besedilom še misel: *... Menimo pa, da mora vsaka generacija s stališča svoje dobe in lastnih potreb in problematike ponovno ovrednotiti dogajanja in*

VII.

Smrt pomembnega moža

Prof. Dominko je umrl 22. 2. 1987 in je pokopan na ljubljanskih Žalah. Pravkar minevata dve desetletji od smrti tega pomembnega moža slovenske, delno pa tudi srbske, hrvaške in italijanske znanosti. Dominkova štiri ljubljanska desetletja zares pomenijo mejnik slovenske astronomije, do neke mere tudi zgodovine našega naravoslovja, vendar pa so poznejši rodovi njegovo delo nadgradili in seveda presegli, kar se posebno vidi v neverjetno močnem vzponu naše astronomije v zadnjih desetih letih.

Njegovi učenci z visokošolsko strokovno astronomsko izobrazbo, navedeni kronološko glede zagovora diplom, so: Bogdan Kilar, Marijan Prosen, Pavla Ranzinger in Martin Mastnak. Na Univerzi ga je nasledil fizik, prof. dr. Andrej Čadež, ki pa ni izšel iz Dominkove slovenske astronomske šole, saj ni poslušal njegovih predavanj in ni imel izpitov pri njem, torej ni njegov neposredni učenec.

Profesor Dominko je bil častni član Prirodoslovnega društva Slovenije in Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije.

Abstract

Fran Dominko and Slovenian Astronomy

The life and work of the University of Ljubljana astronomy pioneer Fran Dominko is described. For the first time his youth, success in Bologna, and even complicated circumstances of his work in Beograd are put in the limelight. The reasons for Dominko's move to Ljubljana University are cleared up. His favourable results were fruits that we enjoy even nowadays.

The Ljubljana Academician Anton Peterlin was without doubt the godfather of Dominko's Ljubljana career. Under Peterlin leadership the Institute Jožef Stefan realized several Dominko's wishes for the benefit of Slovenian astronomy and accurate time measurement. It seems clear that Peterlin would have helped Dominko even later, but unfaithful fortune forced him to emigrate.

The importance of Dominko's efforts devoted to the history of Slovenian natural sciences was claimed. Dominko edited first eight numbers of the Slovenian Literary Society's *History Reviews-Science and Technology* intended to function as the fundament of the proposed history of science chair at Ljubljana University. In spite of incentive and fruitful beginning he was unable to provide good enough descendants to carry on his endeavours. Dominko, Lavo Čermelj, Vladimir Murko, and their collaborators knew how to present the achievements of former Slovenian scientist who often surpassed European level although modern European studies seldom neglected their ties to modern Slovenian lands. Unfortunately the publication of the *History Reviews-Science and Technology* was interrupted and Slovenians never developed the history of science chair to compete with other European nations. Although Slovenians had many first-rate scientists, they now have no Dominko's journal to report about their achievements.

Some aspects of Dominko's personal life are presented. He filled his private library with the greatest treasures of natural history. Dominko's continuous reading was the journey from ignorance to knowledge, from darkness to light. His genius shined among the active designers of Ljubljana intellectual life. He was not just a great scholar but also knew how to gather the able specialists for the benefit of Slovenian astronomy and Slovenian history of science.

Dominko grew up at mixed family during the impatient times when different origin seldom meant prison or even death. He decided for Slovenia at the crucial moment and committed his name with the great letters to the memory of his small nation. Nowadays the similar impatience is again threatening us and Dominko's example is noteworthy again. The past of Slovenian science is our key to better future. Who despise himself bases the alien heel.

S V E T N A R A V O S L O V J A

Stanislav Južnič in Marijan Prosen

FRAN DOMINKO **v slovenski astronomiji**

Strokovni pregled:

dr. Zvonko Perat, Nevenka Sreš, mag. Karel Šmigoc

Urednik zbirke:

dr. Zvonko Perat

Prelom in oprema:

ONZ Jutro

© Avtorja in Založništvo Jutro, Jutro d.o.o.

Izdalo in založilo:

Založništvo JUTRO

Za založbo:

Stane Kodrič

NAROČILA:

Jutro d.o.o., Črnuška c. 3, p.p. 4986, 1001 Ljubljana
Tel. (01) 561-72-30, 041 698-788 • faks (01) 561-72-35
E-pošta: JUTRO@SIOL.NET • WWW.JUTRO.SI